

Døvepsykiatrien

Denne information er til dig, der har medfødt døvhed eller svær hørehæmning og samtidig får en psykisk sygdom.

[Vil du hellere læse denne information på din telefon, kan du gå ind på \[www.psykiatri-regionh.dk/døvepsykiatri\]\(http://www.psykiatri-regionh.dk/døvepsykiatri\)](#) eller skanne QR-koden med din telefon.

Til dig med medfødt døvhed eller svær hørehæmning (også kaldet prælingual døvhed), som også får en psykisk sygdom, findes der et specialiseret behandlingstilbud i døvepsykiatrien på Psykiatrisk Center Ballerup. Læs mere om sammenhængen mellem døvhed og psykisk sygdom og hvilke behandlingsmuligheder, der findes.

Hvad forstås ved døvhed?

I døvepsykiatrien behandles primært patienter med en medfødt døvhed eller svær hørehæmning - også kaldet for Prælingual døvhed. Nogle døve er født fuldstændigt uden hørelse, andre er født med en hørerest, og så er dem, der er født hørende men har mistet hørelsen tidligt i livet, før de har udviklet et talesprog. Døves erfaringer med hørelse er således meget forskellig.

Den hyppigste årsag til prælingual døvhed er genetisk, hvor cochlea (sneglen) i det indre øre udvikler sig mangelfuldt. Men også meningitis i de første leveår kan medføre døvhed. Derudover er man de senere år blevet opmærksom på Charge og Ushers syndrom, som også kan omfatte døvhed som en del af flere andre følgesygdomme.

Der er ca. 4-5.000 prælinguale døve i Danmark.

Før og efter Cochleaimplantation (CI)

Indtil 1990'erne var indlæring af tegnsproget en helt afgørende faktor for et barn med prælingual døvhed. For hvis tegnsproget blev tilbudt fra spædbarnsalderen, ville barnet få mulighed for en alderssvarende udvikling af sprog, begreber og forestillingsevne, og tegnsproget blive barnets primære sprog. Derfor fandtes både børnehaver, skoler og efterskoler for børn og unge med døvehandicap for at give kommunikation med tegnsprog de mest optimale betingelser.

Men med indførelsen af Cochleaimplantation (CI) sidst i 1990'erne ændrede mulighederne for børn født med prælingual døvhed sig radikalt. Ved Cochleaimplantation (CI) indopereres et avanceret høreapparat, der kan hjælpe døve til at høre, og derfor får stor set alle døve børn nu CI. Det betyder, at et velfungerende døvfødt barn, der får CI tidligt, kan vokse op med det danske sprog som modersmål.

Hvad er CI?

CI er et avanceret høreapparat, hvor den udvendige del placeres bag ved øret, hvorfra den sender lydsignaler via en elektrode ind i det indre øre – helt præcis til sneglen (cochlea). Det er her, at hørende omdanner lydbølger til elektriske signaler, som hjernen kan forstå. De lydsignaler, hjernen modtager fra det avancerede høreapparat er imidlertid anderledes, og derfor skal CI patienter træne i lang tid efter operationen for at få taleforståelsen på plads.

Tegnsprog udfases langsomt men antallet af henvisninger falder ikke

Da flertallet af døve børn med CI ikke lærer tegnsprog, vil antallet af tegnsprogsbrugere være faldende, som årene går. Det vil medføre ændringer for de kommende generationer af døve, hvor det at bruge tegnsprog ikke længere vil være et fælles omdrejningspunkt. Men også have betydning for fx uddannelse af tegnsprogstolke m.m.

Med den stigende udbredelse af CI, har det været forventeligt, at tilgangen af henvisninger til ambulant behandling vil være gradvis faldende. Men dette har indtil nu ikke været tilfældet. Dog henvises helt unge patienter i mindre grad.

Hvordan hænger døvhed og psykisk sygdom sammen?

Døve kan få samme psykiske sygdomme som hørende. Og derfor skal psykiske sygdomme som angst, depression, bipolar sygdom, skizofreni, autisme, ADHD eller PTSD m.m. behandles på samme niveau som hørende får tilbudt.

Men især døve, der ikke har fået indopereret CI eller ikke har glæde af den, har behov for at blive mødt med fagfolk via tegnsprog og med fagfolk, der har en indsigt i døves særlige forudsætninger, sociale og kulturelle baggrund. Der kan fx være vanskelige opvækstvilkår, sociale vanskeligheder, isolation eller problemer med at finde plads på arbejdsmarkedet.

Dertil kommer, at døves beskrivelse af psykiske forhold og symptomer kan få et anderledes udtryk hos tegnsprogede døve end hos hørende, fordi vilkårene for kommunikation er forskellige.

Det ses fx ved hallucinationer så som 'at høre stemmer' som vi kender det fra skizofrenilignende tilstande – som er et helt særligt fagområde i døvepsykiatrien. Derudover ses hallucinationer på synet og kropslige hallucinationer oftere hos døve end hos hørende patienter med skizofreni.

Dette kan alt i alt indebære en risiko for, at symptomer kan mistolkes og eventuelt resultere i både over- og underdiagnosticering. Derfor er det vigtigt, at behandlingen kan foregå på specialistniveau i døvepsykiatrien på Psykiatrisk Center Ballerup, som kan tilbyde en behandling på niveau med den behandling, som tilbydes hørende patienter.

Hvem behandles i døvepsykiatrien?

Døvepsykiatrien, der ligger på Psykiatrisk Center Ballerup, er et landsdækkende og højt specialiseret behandlingstilbud til dig, der er:

- over 18 år, døv og har en psykisk sygdom (dog ikke demens eller retardering i moderat til svær grad)
- har været døv eller svært hørehæmmet siden fødslen eller den tidligste barndom og har dansk tegnsprog som det primære sprog. Efter en individuel vurdering kan enkelte døve, der ikke kan tegnsprog, også henvises.

Sådan bliver du henvist

For at blive undersøgt og behandlet i døvepsykiatrien skal din egen læge eller en hospitalsafdeling sende en henvisning til psykiatriens centrale visitation, Center for Visitation og Diagnostik – også kaldet CVD.

[Læs mere om CVD](#)

Hvis du har det akut psykisk dårligt, kan du altid henvende dig på den psykiatriske akutmodtagelse på Psykiatrisk Center Ballerup. Her vil man sørge for en tegnsprogstolk til samtalerne. Hvis du henvender på en anden psykiatrisk akutmodtagelse, der ligger nærmere din bopæl, vil de også kunne rekvirere en tolk og kunne henvise dig til videre behandling på Psykiatrisk Center Ballerup.

Behandlingstilbud i døvepsykiatrien

Behandlingstilbuddene i Døvepsykiatrien på Psykiatrisk Center Ballerup består af:

- Psykiatrisk Ambulatorium for Døve
- Indlæggelse på åbent afsnit for psykiatrisk rehabilitering.

Psykiatrisk Ambulatorium for Døve

Ca. 100 døve med psykiske sygdomme er årligt i behandling i ambulatoriet.

Hvem er ansat på ambulatoriet?

I ambulatoriet er ansat:

- behandlingsansvarlig overlæge, der også har andre funktioner ved centret
- psykiatrisk uddannet sygeplejerske med fuld tegnsprogkompetence
- psykolog, som selv er døv.

Derudover er der tilknyttet et fast korps af autoriserede tegnsprogstolke med flere års erfaring med tolkning hos patienter med psykiske lidelser. Dette er et vigtigt element i behandlingen, da det sikrer en flydende kommunikation med simultan tolkning af høj kvalitet.

Behandlingen

Behandlingen kan omfatte:

- Medicinsk behandling
- Samtaler og undervisning om din sygdom (kaldes også for psykoedukation)

- Terapeutisk behandling og samtaler med psykolog
- Miljøterapi
- Socialpædagogisk støtte fx hjemmevejleder, støttekontaktperson eller botilbud.

For at sikre den optimale faglig ekspertise, har døvepsykiatrien et tæt samarbejde med CFD Rådgivning, et landsdækkende tilbud om socialfaglig rådgivning til alle Døve i Danmark og med CFD's støttecentre i Nyborg og Glostrup, med CFD's bosted for Døve i Nyborg og med et kompetencecenter for Døve og hørehæmmede i Fredericia.

Ofte længevarende forløb

Et ambulant forløb er ofte længere end i den almene psykiatri, blandt andet fordi døve patienter med indgribende psykiske lidelser kun vanskeligt kan behandles i almenpsykiatrien og kun sjældent vil kunne afsluttes til praktiserende læge.

Indlæggelse på afsnit for psykiatrisk rehabilitering

En døgnindlæggelse finder sted på et åbent afsnit for psykiatrisk rehabilitering, hvor døvepsykiatrien har i alt fire sengepladser. De øvrige sengepladser er fortrinsvis til patienter med skizofrenidiagnoser, der har behov for en lidt længere indlæggelse til rehabilitering

Hvad kendetegner de fire døgnpladser?

På åbent afsnit for psykiatrisk rehabilitering har personalet stor erfaring med døves særlige behov, vanskeligheder og kultur. En del af personalet taler og forstår tegnsprog på et niveau, der gør det muligt at pleje, observation og kommunikation ofte kan finde sted uden tolk. Afsnittet er udstyret med de nødvendige tekniske hjælpemidler. Miljøet er roligt, da de hørende medpatienter er indlagt i længere tid og ikke er præget af akut sygdom.

Der kan være behov for behandling på intensivt afsnit (hvor dørene er låste). I så fald varetages den lægelige behandling af døvefunktionens overlæge i samarbejde med læger ved det intensive afsnit.

Hvem er ansat på afsnittet?

Personalet i afsnittet består af:

- overlæge

- afdelingssygeplejerske
- social- og sundhedsassistenter
- plejere, sygeplejersker
- socialrådgivere
- sygeplejestuderende, social- og sundhedsassistent-elever og redder-elever.

Behandlingen

Behandlingen kan omfatte:

- Medicinsk behandling
- Samtaler og undervisning om din sygdom (kaldes også for psykoedukation)
- Terapeutisk behandling og samtaler med psykolog
- Miljøterapi
- Socialpædagogisk støtte fx hjemmevejleder, støttekontaktperson eller botilbud.

For at sikre den optimale faglig ekspertise, har døvepsykiatrien et tæt samarbejde med CFD Rådgivning, et landsdækkende tilbud om socialfaglig rådgivning til alle Døve i Danmark og med CFD's støttecentre i Nyborg og Glostrup, med CFD's bosted for Døve i Nyborg og med et kompetencecenter for Døve og hørehæmmede i Fredericia.

Ofte længevarende forløb

Indlæggelsen er ofte længere end det gennemsnitligt ses hos hørende patienter. Det tager typisk længere tid at stille diagnose og ikke mindst at sikre et individuelt tilrettelagt tilbud. Da funktionen samarbejder med kommuner over hele landet, er det ikke muligt at skabe fast samarbejde med lokale kommunale myndigheder.

Pårørende

Pårørende er også ofte en vigtig samarbejdspartner i dit forløb. Dine pårørende kender dig gennem et langt liv og er ofte også vigtige ressourcepersoner i dit

daglige liv. Derfor tages dine pårørende altid med på råd og inddrages i vurderinger og beslutninger om din behandling.

Særlig hjælp til pårørende

Mange oplever opgaven som pårørende til en psykisk syg som både svær og krævende. I Psykiatriguiden findes et særligt menupunkt for pårørende med hjælp og vejledning til at være pårørende, inspiration til at også at huske at passe på sig selv, og hvilke tilbud og muligheder, der er at benytte sig af som pårørende.

Recovery – din helingsproces

Din personlige proces med at komme dig er udgangspunktet for din behandling. Dette kaldes i psykiatrien for recovery og er et centralt begreb i den måde, psykiatrien arbejder på. Det bygger på, at alle mennesker har ressourcer, drømme og håb for deres liv. Recovery handler om, at man i stedet for at tale om at 'blive rask,' fokuserer på at få et godt og meningsfuldt hverdagsliv på sine egne præmisser - både med og uden symptomer på sin psykiske sygdom.

Din journal

I din patientjournal beskriver personalet løbende din sygdom, behandling og virkningen af behandlingen. Du har mulighed for at få en kopi af journalen udleveret efter aftale med lægen. Det kaldes også at få aktindsigt.

Du kan også se udvalgte journalnotater, prøvesvar med mere på 'Min Sundhedsplatform', som er regionens platform for udveksling af information til patienter. Du kan både tilgå 'Min Sundhedsplatform' som hjemmeside eller via APP. Det kræver at du logger ind med MitID. Journalnotater er tilgængelige, så snart de er journalført og godkendt. Som hovedregel er prøvesvar tilgængelige 0-3 dage efter prøvetagningstidspunktet.

Mere viden og rådgivning

Her kan du se, hvor du kan få mere viden, når du har en psykisk sygdom eller er pårørende.

Psykiatriguiden - overblik til patienter og pårørende

I Psykiatriguiden har vi samlet al viden om psykiske sygdomme, behandlingsformer og forløb. Du kan også læse om at være pårørende.

[Find Psykiatriguiden på www.psykiatri-regionh.dk/psykiatriguiden](http://www.psykiatri-regionh.dk/psykiatriguiden)

Hverdagen med psykisk sygdom

[Få konkrete værktøjer til din hverdag med psykisk sygdom på www.psykiatri-regionh.dk/hverdagen](http://www.psykiatri-regionh.dk/hverdagen)

Rådgivning i PsykInfo

Hos PsykInfo tilbyder sygeplejersker med erfaring i psykiatrisk behandling telefonisk eller personlig rådgivning til både patienter og pårørende. [Du kan læse mere om rådgivning i PsykInfo på www.psykiatri-regionh.dk/Psykinfo](http://www.psykiatri-regionh.dk/Psykinfo) eller ringe på telefon 38 64 13 00.